

Loppuraportti: Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma

6.2.2025

© Espoon kaupunki 2025

Esipuhe

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma on osaltaan toteuttanut Espoo-tarinaa valtuustokaudella 2021–25. Tavoitteena oli kehittää uusia toimintatapoja, jotka lisäävät asukkaiden omatoimista ja aktiivista huolehtimista itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään. Poikkihallinnollisuutta on toteutettu kaupungin toimialojen välillä ja myös asukkaiden suuntaan osallistamalla espoolaisia päiväkotikäisistä alkaen.

Valtuustokauden alussa ja aikana espoolaisten hyvinvointiin ovat vaikuttaneet ympäröivän maailman tapahtumat. Ennen kuin koronakriisistä ehdittiin kunnolla toipua, Euroopassa syttyi sota. Myös Espooseen on valtuustokauden aikana saapunut tuhansia ukrainalaisia pakolaisia. Sodan seurauksena Suomea ja koko Eurooppaa ravisutti energiakriisi, joka aiheutti ylimääräistä huolta monessa kotitaloudessa talvella 2022. Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma pyrki osaltaan tukemaan espoolaisten hyvinvointia maailman myllertäessä.

Valtuustokauden aikana kuntakenttä koki sataan vuoteen suurimman hallinnollisen muutoksen, kun sote-palvelut siirtyivät hyvinvointialueiden järjestämisvastuulle tammikuussa 2023. Hyvinvointialueiden alkutaival on ollut monin tavoin haasteellinen ja sopeutustoimien värittämä. Kaupungin rooli hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyössä on sote-uudistuksen jälkeenkin keskeinen, mutta hakee vielä muotoaan. Tässä murrosvaiheessa ohjelmatyöllä oli paikkansa hyte-työn pilotoijana ja käytännön toteuttajana.

Kulunut ohjelmakausi oli monin tavoin haastava niin toimintaympäristössä kuin kaupungin organisaatiossa tapahtuneiden muutosten vuoksi. Uuden kaupunginjohtajan aloittaessa ja valtuuston vaihtuessa meillä on kuitenkin Espoossa hyvät edellytykset jatkaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyön kehittämistä ohjelmakauden jälkeenkin. Lämmin kiitos kaikille ohjelman toteutukseen osallistuneille tahoille.

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman 2021–2025 puheenjohtaja

Helena Marttila

6.2.2025

Yhteenveto

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma oli yksi Espoon kaupungin neljästä poikkihallinnollisesta kehitysohjelmasta valtuustokaudella 2021–2025. Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman tavoitteena oli lisätä espooalaisten osallisuutta, yhteisöllisyyttä, yhdenvertaisuutta ja mielen hyvinvointia. Lisäksi tavoitteena oli varmistaa toimiva yhteistyö hyvinvointialueen kanssa sekä Exit-korona -toiminta. Tavoitteena oli myös jatkaa työtä, jota edellisellä valtuustokaudella aloitettiin.

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma keskittyi edelleen edistämään erityisesti espooalaisten mielen hyvinvointia. Ohjelman toimenpiteissä korostuivat ennaltaehkäisy sekä terveyttä tukevien voimavarojen vahvistaminen riskiajattelun ja korjaavien toimenpiteiden sijaan. Tavoitetta toteutettiin viestimällä monikanavaisesti asukkaille ja henkilöstölle, vahvistamalla henkilöstön osaamista koulutuksilla ja luomalla uusia toimintamalleja. Ohjelman toimenpiteillä vaikutettiin siihen, että puheesta siirryttiin paremmin kohti toimintaa.

Yhteistyötä on toteutettu oppilaitosten ja yritysten kanssa. Palvelujen saatavuuden vahvistamiseksi kehitettiin uusia toimintamalleja ja luotiin kaupungin ja järjestöjen yhteinen Senioripaku-toiminta.

Ohjelmakaudella alkanut hyvinvointialueiden rakentuminen oli yhteinen haaste kaikille toimijoille. Toimivat palvelupolut katkesivat ja moni toiminta jouduttiin aloittamaan alusta. Ohjelmakaudella myös ohjelmapäällikön vaihtuminen ja osittain puuttuminen aiheutti toimintaan hitautta.

Ohjelmakauden aikana haasteita asetti eniten suuret muutokset toimintaympäristössä, jotka vaikuttivat myös ohjelman seurantaindikaattoreihin. Korona, Ukrainan sota, energiakriisi ja hallituksen leikkaukset vaikuttivat niihin tekijöihin, jotka vaikuttavat ihmisten hyvinvointiin.

6.2.2025

Sisällysluettelo

1	Ohjelman toteutus	4
1.1	Yleiskuvaus ohjelmasta ja sen etenemisestä.....	4
1.2	Ohjelman organisaatio	4
1.3	Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit.....	6
2	Ohjelman tulokset hyötytavoitteittain.....	8
2.1	Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu.....	10
2.2	Hyötytavoite 2: Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	16
2.3	Hyötytavoite 3: Espoolaisten mielen hyvinvointi vahvistuu.....	22
2.4	Hyötytavoite 4: Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Espoossa ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.....	26
2.5	Muut tulokset.....	28
3	Johtopäätökset ohjelman onnistumisesta ja keskeiset opit	29
4	Jatkonäkymiä ja kehitysideoita ohjelman kohdealueella	30
Liitteet 32		

6.2.2025

1 Ohjelman toteutus

1.1 Yleiskuvaus ohjelmasta ja sen etenemisestä

Poikkihallinnolliset kehitysohjelmat ovat yksi keskeinen keino Espoo-tarinan toteuttamisessa. Kehitysohjelmien avulla organisoidaan ja ohjataan kehittämistyötä Espoo-tarinan linjaamien tavoitteiden toteuttamiseksi.

Hyvinvoiva Espoo-ohjelman hyötytavoitteet hyväksyttiin valtuustossa 28.2.2022. Kaupunginhallitus hyväksyi ohjelmasuunnitelman 11.4.2022 jolloin ohjelman toteuttaminen projekteina ja toimenpiteinä käynnistyi. Ohjelman toteutusvaiheessa raportoitiin ohjelman etenemisestä, tuloksista ja hyötytavoitteiden toteutumisen tilanteesta kaupunginhallitukselle ja valtuustolle kaksi kertaa vuodessa. Syksyllä 2023 puolivälitarkastelussa arvioitiin hyötytavoitteiden toteutumisenäkymiä ja ohjelman toimintaympäristön kehitystä. Ohjelman loppuraportti laadittiin vuoden 2024 lopussa.

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman tavoitteena on ollut vastata moniin Espoo-tarinan tavoitteisiin, kuten lisätä asukkaiden omatoimista ja aktiivista huolehtimista itsestään, läheisistään ja lähiympäristöstään sekä edistää asukkaiden mahdollisuuksia osallistua itselleen ja elämäntilanteeseen soveltuvaan toimintaan.

Kehitysohjelman toimenpiteet ovat painottuneet strategian mukaisesti ennaltaehkäisyyn, ja niillä on tähdätty joko suoraan tai välillisesti asukkaiden ja asuinalueiden hyvinvointierojen kaventumiseen. Vieraskielisten lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on myös näkynyt vahvasti ohjelman toteutuksessa.

Koska ohjelman hyötytavoitteet olivat hyvin laajat, päätettiin hyvinvointikertomuksesta nousseen tiedon perusteella keskittyä erityisesti yhteisöllisyyden, toimijuuden ja mielen hyvinvoinnin vahvistamiseen.

Ohjelma eteni aikataulussa ja pääosin suunnitelmien mukaisesti. Ohjelmakaudella alkanut hyvinvointialueiden rakentuminen oli yhteinen haaste kaikille toimijoille. Toimivat palvelupolut katkesivat ja moni toiminta jouduttiin aloittamaan alusta. Ohjelmakaudella myös ohjelmapäällikön vaihtuminen ja osittain puuttuminenkin aiheutti toimintaan hitautta ja vaikeutta. Myös talouden seuranta oli vaihtojen, poissaolojen sekä inhimillisen virheen vuoksi haastavaa. Ohjelmapäällikön resurssin pieneneminen vaikeutti ohjelman toimenpiteiden toimeenpanoa. Jatkossa resursseihin onkin kiinnitettävä enemmän huomiota.

1.2 Ohjelman organisaatio

Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelman etenemisestä ja ohjelman sisäisestä päätöksenteosta vastasi kehitysohjelmalle nimetty ohjausryhmä. Ohjausryhmän tehtävä oli ohjelman omistajan kanssa varmistaa, että ohjelmalla on tarvittavat

6.2.2025

onnistumisen edellytykset. Ohjausryhmälle kuuluvia tehtäviä olivat muun muassa ohjelman valmistelu ja vuosittainen ohjelmatason suunnittelu, projektien priorisointi, ohjelman sekä projektien edistymisen seuranta ja ohjaus.

Kehitysohjelman ohjausryhmä muodostui luottamushenkilöistä ja viranhaltijoista. Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi Helena Marttila (SDP) ja varapuheenjohtajana Pinja Nieminen (vihr.). Ohjausryhmä kokoontui ohjelman aikana 35 kertaa.

Ohjelman omistajana toimi Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Harri Rinta-aho. Omistajalla oli kokonaisvastuu ohjelmasta. Omistajan tehtävänä oli varmistaa, että ohjelman hyötytavoitteet toteutuvat. Omistaja teki ohjausryhmän kanssa ohjelman etenemistäkoskevat päätökset tai ehdotti niitä toimivaltaiselle taholle.

Ohjausryhmän jäseninä toimivat Emilia Knaapi, Olli Aro, Mikko Kumpulainen, Marika Lustedt, Marianne Uppa, Anne Savolainen, Raija Laine, Teemu Haapalehto, Anna Kilpeläinen, Tiina Kasvi, Annika Kaarnalehto, Tero Luukkonen, Elif Huttunen (nuva), Katri Rannisto (vanhusneuvosto) ja Hanna Bäckström (vammaisneuvosto). Sihteereinä toimivat Anninka Kaarnalehto ja Paula Harle.

Ohjelmapäällikkönä toimivat ohjelman aikana Kaisu Toivonen ja Taru Ikaheimonen. Ohjelman ohjausryhmän sihteeri Annika Kaarnalehto hoiti osaa ohjelmapäällikön tehtävistä syksyn 2023 ajan ohjelmapäällikön puuttuessa.

Ohjelmapäällikkö vastasi ohjelman operatiivisesta johtamisesta ja raportoi edistymisestä ohjelman omistajalle ja ohjausryhmälle. Ohjelmapäällikön erityistehtäviä olivat:

- ohjelmasuunnitelman laatiminen
- osapuolten toiminnan koordinointi, motivointi ja kannustaminen
- ohjelman toimenpiteistä vastaavien ja projektipäälliköiden ohjaus
- ohjelman projektien välisten yhteyksien ja riippuvuuksien koordinointi
- ohjelmatason riskien seurannan ja hallinnan kehittäminen ja dokumentaatio
- ohjelman taloushallinto
- ohjelman etenemisen seurantatiedon koonti ja raportointi ohjausryhmälle

Ohjelman viestintävastaavina ovat toimineet Annika Kaarnalehto ja Elviira Nieminen. Nimettyjen henkilöiden työpanos on jäänyt vähäiseksi suhteessa ohjelman tarpeisiin. Viestintävastaavan resursointiin on syytä kiinnittää jatkossa huomiota.

6.2.2025

Ohjelman viranhaltijajäsenten tehtävänä oli viestiä ohjelman tavoitteista oman toimialansa johdolle ja työntekijöille sekä edistää johdon ja työntekijöiden sitoutumistaohjelman tavoitteisiin.

Ohjelmaan sisällytettävät projektit toteutettiin Espoon projektimallin mukaisesti. Jokaiselle projektille nimettiin viimeistään projektin asettamispäätöksen yhteydessä omistaja ja projektipäällikkö. Projektimallin mukaan pienimuotoisempia projekteja kutsutaan toimenpiteiksi.

1.3 Toteutuneet kustannukset, rahoitus ja resurssit

Ohjelman vuosittainen budjetti vuosina 2022, 2023 ja 2024 oli 200 000 €. Kustannuksissa on mukana myös hallinnollisia kustannuksia vuodelta 2021 (lähinnä ohjausryhmän kokouspalkkiot). Suurin osa ohjelman kustannuksista kohdentui ohjelman projekteihin, toimenpiteisiin ja henkilöstökustannuksiin vuosina 2022–2024. Henkilöstökulut pitävät sisällään selvitystyöhön käytettyjen henkilöiden palkkoja.

Taulukko 1: Ohjelman toteutuneet kustannukset

Hyvinvoiva Espoo -ohjelman toteutuneet kustannukset vuosina 2022–2024.

	2022		2023		2024	
	Budjetti	Toteuma	Budjetti	Toteuma	Budjetti	Toteuma
	200 000	174 000	200 000	155 000	200 000	121 000
Henkilöstökulut		38 000		23 000		13 000
Palvelujen ostot		128 000		93 000		81 000
Muut kulut		8 000		39 000		27 000
Yht		174 000		155 000		121 000

Ohjelmatyöhön käytetyt henkilöstöresurssit vuosittain:

- ohjelmapäällikkö: 2/3 htv > 1/10 htv
- viestintävastaava 1/10 htv
- omistaja: 0,05 htv
- asiantuntijat yhteensä 1/10 htv

Ohjelmapäällikön tehtävää ovat hoitaneet Kaisu Toivonen ja Taru Ikäheimonen sekä sijaisena Annika Kaarnalehto. Ohjelmapäälliköt ovat hoitaneet tehtäviään oman työn ohessa. Kaikissa rooleissa, erityisesti ohjelmapäällikön roolissa, on syytä varata työaika ohjelmatyölle nyt toteutunutta enemmän.

6.2.2025

Keskeisimmät kumppanit Espoon kaupungin organisaatiosta:

- Kasvu ja oppiminen, suomenkielinen varhaiskasvatus
- Kasvu ja oppiminen, suomenkielinen perusopetus
- Kasvu ja oppiminen, toimialan esikunta
- Kasvu ja oppiminen, nuorisopalvelut ja toinen aste
- Konsernihallinto, kansainvälisyys ja maahanmuutto vastuualue
- Kaupunkiympäristön toimiala
- Elinvoiman tulosalue
- Elinvoima, Elinkeino ja työllisyys
- Elinvoima, liikunta ja urheilu
- Elinvoima, kulttuuri
- Vaikuttamistoimielimet, vammais- ja vanhusneuvostot, nuorisovaltuusto
- Espoon kaupungin vanhuspalvelut (myöhemmin hyvinvointialue)

Keskeisimmät kumppanit Espoon organisaation ulkopuolelta

- Positive Learning Oy:n kanssa tehtiin yhteistyötä yhdessä projektissa:
- Huomaa hyvä! -ilonpalautuspaketti 1.–2. luokkalaisille, heidän opettajilleen sekä huoltajilleen.
- JS/Suomi:n kanssa tehtiin yhteistyötä Voi hyvin! -esitteen valmistamisessa.
- Diakonissalaitos: Esteetön luontopolku Lakistoon
- Länsi-Uudenmaan hyvinvointialue
- Suomen Paralympiakomitea
- SOS-lapsikylä Unelmista totta! -harrastustuki vähävaraisille lapsille

6.2.2025

2 Ohjelman tulokset hyötytavoitteittain

Kehitysohjelman seurantamittarit

Koska ohjelman toimenpiteissä painottuvat erityisesti mielen hyvinvointia ja sen voimavaroja lisäävät toimenpiteet, seurantaindikaattoreiksi valittiin mielen hyvinvointia kuvaavia tai tähän läheisesti kytkeytyviä kansallisia indikaattoreita (kuvattu taulukossa 3). Valinnalla haluttiin kiinnittää huomiota ohjelman tematiikkaan ja edistää sen ympärillä käytävää keskustelua.

Ohjelmalle ei onnistuttu löytämään mittareita, joiden pohjalta voidaan suoraan arvioida ohjelman onnistumista. Sen sijaan ohjelmalle valittiin indikaattoreita, jotka kuvaavat laajemmin kohdealueen tai toimintaympäristön tilaa ohjelmakauden aikana.

Ohjelman toteutumista on kuvattu valittujen indikaattorien ohella ohjelman tuotoksia kuvaavan määrällisen ja laadullisen tiedon avulla. Vaikka valittujen mittareiden arvojen kehitys ei kerro suoranaisesti ohjelman onnistumisesta, mittareiden arvoista voidaan kuitenkin päätellä, että valittu indikaattoritieto kertoo, että työhön mielenterveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen kannattaa panostaa jatkossakin.

6.2.2025

Taulukko 3: Ohjelman seurantaindikaattorit

Mittarit toteutumisen arvioimiseksi	Mittarin lähtöarvo (viimeisin tieto ja sen ajankohta)	Mittarin tavoitearvo	Mittarin arvo ohjelman päättyessä (12/2024)	Tietolähde
Osallisuuden kokemus peruskoululaiset, toisen asteen oppilaat (Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä)	4.–5. lk t 55,1 % p 54,3 % 8.–9. lk t 47,8 % p 16,4 % lukio 1.–2. vsk t 9,8, 50,4 % p 18,6 65 % amm 2. vsk t 20,3 % p 26,7 60,1 % (2021)	Ei asetettu	4.–5.lk t 57,9 % p 58,2 % 8.-9-lk t 46,2 %, p 65,6 % lukio 1.–2. vk t 54,9 %, p 68,8 % amm. 2. vk t 55,1 %, p 63,1 % (2023)	THL, Koulutervey skysely
Osallistavien kyselyjen perusteella toteutettujen toimintojen määrä	0		Alkukaudesta tehty oma kysely; Manimiitti; varhaiskasvatuksen oma kysely; asukaskysely	
Koettu yksinäisyys eri ikäryhmissä	4.–5. lk t 4,3 % p 2,9 % 8.–9. lk t 22 % p 8,3 % lukio 1.–2. vsk t 20,7 % p 8,8 % amm 2. vsk t 27,9 % p 11,4 % (2021)	Ei asetettu	4.–5. lk t 5,6 % p 3,0 % 8.–9. lk t 20,7 % p 9,3 % lukio 1.–2. vsk t 17,9 % p 9,1 % amm 2. vsk t 25,7 % p 15,1 % (2023)	THL, Koulutervey skysely
	20–54-vuotiaat korona-aikana yksinäisyys lisääntynyt 50 % Indikaattori: Itsensä yksinäiseksi tuntevien osuus, 20–64 -vuotiaat, 2018	Ei asetettu	Miehet: 9,3 % -> 13,8 % Naiset: 6,9 % -> 12,0 % (2023)	THL, Sotkanet
Seurattujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus-sopimusten/ suunnitelmien määrä	0	Ei asetettu	Ohjelman aikana päätettiin, ettei ohjelmatyö voi toteuttaa tällaista toimintaa.	
Kohdennettujen hyvinvointia lisäävien uusien toimintojen määrä, jossa Hyvinvoiva Espoo on ollut mukana	0	Ei asetettu	Senioripaku, Esteetön luontopolku, Huomaa hyvä -materiaali kouluissa, Voi hyvin -liput	
Mielen hyvinvointia vahvistavaan koulutukseen ja luentoihin osallistuvien määrä	Hyvinvoiva Espoo 2017–2021: 300 henkeä Voi Hyvin -luennot	300	Huomaa hyvä-vanhempainillat ja opettajien koulutukset: 440 (140 opet + 300): Perhepolku-etävanhempainilta 250, Alueelliset hyvinvointi-vanhempainillat 110, Mielenterveyden Ea-1 opettajille: 15	KOTO
Kokenut onnellisuutta viimeisen 4 viikon aikana, yli 20–54 -vuotiaat	46 %	Ei asetettu	49,7 % (20–64 -vuotiaat)	THL, Pääkaupunkiseudun hyvinvointikysely / Terve Suomi -kysely
Kokenut positiivista mielialaa kahden viikon aikana, lapset ja nuoret	8.-9. lk p 41,9 % t 21,4 % lukio 1.-2. vsk p 46,9 % t 23,3% Ammatillinen p 34,7 % t 20,3 %	Ei asetettu	8.–9.lk p 37 %, t 18 % lukio 1.–2. vsk p 41,9 %, t. 21,3 % Ammatillinen p. 23,3 %, t. 12,5 %	THL, Koulutervey skysely
HYTE-yhdyspintatapaamisten ja käynnistettyjen yhteistyömuotojen määrä	0	Ei asetettu	Tavoite täyttynyt. Runsaasti erilaisia yhdyspintatapaamisia ja yhteistyömuotoja	
Yhteisöllisen opiskeluhuollon seurantaväline	Ei olemassa	Tehty	Ei tehty, keskeytettiin DigiOnen päättymisen takia	

6.2.2025

2.1 **Hyötytavoite 1: Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu**

Tärkeä osa hyvinvointia on osallisuuden kokeminen. Osallisuuden kautta ihminen tuntee kuuluvansa johonkin yhteisöön ja juurtuu omaan asuinalueeseensa tai ryhmään ja voi omalla toiminnallaan vaikuttaa myös siellä tehtäviin toimiin ja päätöksiin. Hyötytavoitteen tarkoituksena oli luoda uusia malleja erityisesti lasten ja nuorten osallisuuteen ja kasvattaa osallisuuden kokemusta.

Toimenpiteet

Kysely vaikuttamistoimielimille

Ohjelman aluksi tehtiin kysely hyvinvointia lisäävistä toimenpiteistä nuorisovaltuustolle, vanhus- ja vammaisneuvostoille sekä kotoutumisen edistämisen neuvottelukunnalle. Kyselyyn vastasi noin 30 % kyselyn kohderyhmästä. Tulokset suuntasivat toimintaa lähiympäristön viihtyisyyteen, siisteyteen, kauneuteen ja turvallisuuteen. Ympäristön viihtyisyyttä ja ylisukupolvista kohtaamista edisti Senioripaku-toiminnan organisoima kukkasipuleiden istutus palvelutalojen läheisyyteen.

Katse Espooseen –kirja (työnimenä oli aiemmin Muistatko Espoon?)

Hyvinvoiva Espoo -ohjelma osallistui ikäihmisiä osallistavan Katse Espooseen -kirjan kuvitustyön käynnistämiseen vuonna 2023 maksamalla osan kuvataiteilijan palkkiosta. (Alkuvaiheessa kirjan nimenä oli Muistatko Espoon?) Kirjan kuvitustyö toteutettiin siten, että espoolaisilla ikäihmisillä oli mahdollisuus ideoida kirjan kuvitusta palvelukeskusten muistelupajoissa ja Senioripakupysäkeillä. Tämän jälkeen kuvataiteilija Jussi Lahtinen teki kuvitustyön hyödyntäen saatuja ideoita ja taiteilijälähtöistä tekoälyä. Kirjan on tuottanut Kulttuuripalvelut, Kulttuurin edistäminen ja kumppanuudet -yksikkö ja teos on osa pääkaupunkiseudulla toteutettavaa Estradi-hanketta. Kirjaa jaetaan ikäihmisille kohdennetusti yhteistyössä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa. Katse Espooseen -teos, jossa on yksi aukeama kustakin kaupunkikeskuksesta ja Espoon pohjoisosista julkaistaan alkuvuodesta 2025.

Vapaa! Fri! -hanke

Hyvinvoiva Espoo -ohjausryhmä päätti liittyä mukaan kannustamaan koulujen oppilaskuntia Vapaa! Fri! -vapaaehtoistyön hankkeeseen. Tähän liittyen Kilonpuiston koulun oppilaskunnan edustaja ja ohjaaja kävivät esittelemässä toimintaansa osana oikeusministeriön Vapaa! Fri! -hanketta ja osallistumistaan TekojenTiistai - tapahtumaan. Syksyn aikana usea espoolainen peruskoulu piti ”hyvis-viikkoja” ja osallistui monipuolisesti TekojenTiistain hyvien tekojen tempaukseen. Palautteen

6.2.2025

oppilaskuntien organisoimista tapahtumista antoi kahdeksan koulua, näissä yhteensä noin 3500 oppilasta.

Hankkeen yhteydessä järjestettiin uusi Gutsy Go -koulutus nuorisotyöntekijöille ja yhteisöohjaajille tukemaan syksyn oppilaskuntien Hyvis-viikkoja. Koulutus toteutettiin elokuussa 2023.

Elävä Espoonlahti -tapahtuma 2023

Elävä Espoonlahti on osa Espoonlahden urheilupuistoon sijoittuvaa, esteetöntä ja yhteisöllistä lasten- ja nuorten tapahtumaa. Vammaisjärjestöt olivat mukana tapahtuman suunnittelussa. Hyvinvoiva Espoo -ohjelma päätti osoittaa tapahtumaan 5000 € erityisesti esteettömyyden toteuttamiseen.

Tapahtumaa markkinoitiin koko perheen tapahtumana, jossa esteettömyys, osallisuus ja saavutettavuus pyrittiin ottamaan mahdollisimman hyvin huomioon kaikessa toiminnassa. Vaikka toimintaa oli useassa eri paikassa, oli tapahtumaa suunniteltaessa otettu huomioon esteetön kulku alueella, sekä esteetön pääsy jokaiselle toimintapisteelle. Myös ohjelmasisältöä suunnitellessa konsultoitiin eri vammaistoimijoita ja -yhdistyksiä. Kaikki toiminnot ja toiminnat olivat maksuttomia (paitsi ruokarekka).

Arvio kävijämäärästä tapahtumassa oli noin 3500 kävijää, Tapahtumaan osallistui 30 erilaista espoolaista yhdistystä, seuraa, koulua ja järjestöä. Tapahtumassa oli työssä nuorisopalvelujen ohjaajia sekä 25 nuorta.

Kukkabuffet osana Rantaraittipäivää

Liikunta ja urheilu -tuloksikkö järjesti Rantaraittipäivän Espoon Rantaraitilla Matinkylän ja Haukilahden uimarantojen alueella lauantaina 25.5.2024. Tapahtumassa liikuntaseurat, yhdistykset ja yritykset järjestivät maksutonta, kaikille avointa toimintaa ja aktiviteetteja Rantaraitin merellisessä ympäristössä. Kumppaneita oli mukana tapahtumassa yhteensä 34, ja arvio tapahtuman kokonaiskävijämäärästä on noin 1500 henkilöä.

Yksi tapahtuman aktiviteeteista oli Hupsansaa ry:n järjestämä Kukkabuffet-työpaja, jonka Espoon kaupungin Hyvinvoiva Espoo -työryhmä mahdollisti tuellaan. Kukkabuffet-työpajassa jokainen osallistuja pääsi loihtimaan aidoista kukista oman kimpun tai kukkakoristeen. Aktiviteetti soveltui kaikenikäisille. Kukkatyöpaja oli tapahtumassa erittäin suosittu, ja viimeiset kukat käytettiinkin kimpuihin sopivasti juuri ennen Rantaraittipäivän päättymistä.

6.2.2025

Kuulumme yhdessä! -yläkoulun oppilaskuntatapahtumat

Espoon kaupunki toteutti keväällä 2024 ensimmäistä kertaa Kuulumme yhdessä! -tapahtumakokonaisuuden. Tapahtumien keskiössä oli oppilaiden osallisuus, kouluhyvinvoinnin tukeminen ja yhteisöllisyyden vahvistaminen. Kolmiosainen tapahtumakokonaisuus yhdisti oppilaita moninaisista ympäristöistä ympäri Espoota. Mukana oli yhteensä noin 200 osallistujaa 18 eri espoolaisesta yläkoulusta. Tapahtumakokonaisuuden taustalla on Espoon kaupungin halu reagoida ajankohtaiseen keskusteluun ja tutkimukseen koulusegregaatiosta ja kouluhyvinvoinnista. Lasten ja nuorten oppimistulokset ovat herättäneet keskustelua koko Suomessa. Samalla kansallisissa kouluterveyskyselyissä ja Espoossa tehdyissä kyselyissä on tullut esiin tarve vahvistaa oppilaiden osallisuuden ja yhteisöllisyyden kokemuksia. Tapahtumakokonaisuudella pyrittiin osaltaan vastaamaan näihin yhteiskunnallisiin haasteisiin. Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen lisäävät kuulumisen kokemusta ja innostavat oppimaan. Tavoitteena oli vahvistaa koulujen positiivista toimintakulttuuria sekä lisätä oppilaiden myönteisiä tunnekokemuksia omaa koulua ja aluetta kohtaan.

Kevään aikana koulut suunnittelivat ja toteuttivat inspiroivia minitempauksia. Esimerkiksi yhdellä koululla oli hyvän mielen ja yhteisöllisyyden vahvistamisen

6.2.2025

tempaus, jossa oppilaat kirjoittivat kivoja ajatuksia ja toivotuksia lapuille. Laput piilotettiin koulukirjaston kirjojen väliin tuottamaan iloa tuleville löytäjille. Seuraavaksi tempaus aiotaan tehdä lähikirjastossa. Koulujen tempaukset koskettivat myös monia eri väestöryhmiä. Osa kouluista toteutti oman minitempauksensa ilahduttamalla läheisten seniorikeskusten ja vanhainkotien asukkaita viemällä heille kortteja. Myös päiväkodeissa vierailtiin esimerkiksi musisoimalla ja leikittämällä lapsia. Hyvinvoiva Espoo -ohjelma lahjoitti lopputapahtumaan vielä Hyvinvoiva Espoo -palkinnon (1000 euroa), joka luovutettiin parhaan tempauksen tehneen koulun oppilaskunnalle. Tarkoituksena on myös saada tempauksia jakoon muille kouluille toteutettavaksi.

ManiMiitti

ManiMiitti on Espoon nuorisopalveluiden osallistavan budjetoinnin menetelmä. ManiMiitin tarkoitus on, että Espoon yläkouluikäiset nuoret pääsevät vaikuttamaan omaan asuinalueeseensa ja vapaa-ajan viettoon liittyviin asioihin. Nuorilta kerätään ideoita nuorisopalveluiden toimintaan, ideoista järjestetään sähköinen ManiMiitti-äänestys ja eniten ääniä saaneita ideoita toteutetaan nuorisonohjaajien toimesta nuorisotiloilla ja niiden lähialueilla. ManiMiitti osallistaa nuoria ja tarjoaa heille yhden yhteiskunnallisen vaikuttamisen väylän.

Hyvinvoiva Espoon ohjausryhmä päätti, että ohjelmaan varatuista resursseista ohjataan 25 000 euroa ManiMiitissä nousseisiin nuorten toiveiden toteuttamiseen. Kyseisellä rahoituksella järjestettiin sosiaalisesta mediasta tutun ruokavaikuttajan Terveellinen ruoka -kokkikoulukiertue.

6.2.2025

Varhaiskasvatuksen osallistava toiminta

Suomen- ja ruotsinkielisessä varhaiskasvatuksessa järjestettiin hyvinvointitekojen kilpailu varhaiskasvatyksiköille. Tavoitteena oli lasten hyvinvoinnin lisääminen yhteisöllisyyttä ja osallisuutta vahvistamalla. Lapset olivat mukana niin ideoinnissa kuin ideoiden toteuttamisessakin, ja toiminta toi iloa ja yhteisiä hetkiä mukaan lähteneille päiväkodeille. Päiväkoteihin hankittiin lasten toivomia liikuntavälineitä, lisättiin yhdessä leikkimisen mahdollisuuksia leikkivälineillä ja leikkipaikkojen kehittämisellä, hankittiin moninaisten lapsiryhmien tarvitsemaa kirjallisuutta ja järjestettiin esim. yhteisen pienten lasten projektin päätteeksi kolmipyörien pyöräilykarnevaalit. Jaettavana oli yhteensä 20 000 euroa ja raha riitti kaikille ideoijille.

Pelastuskoiratoiminta

Poikkihallinnollisten ohjelmien yhteishankkeena Hyvinvoiva Espoo päätti tukea pienellä summalla espoolaista pelastuskoiratoimintaa. Pelastuskoiria hyödynnetään esimerkiksi metsään eksyneiden tai muistisairaiden etsinnässä. Pelastuskoiratoiminta on tärkeä osa vapaaehtoistoimintaa. Tapahtuma oli osa Espoo-päivää ja järjestettiin yhteistyössä Tapahtumien Espoo -poikkihallinnollisen ohjelman kanssa.

Unicefin lapsiystävällinen kunta -selvitys

Unicefin lapsiystävällinen kunta -malli on kehitetty auttamaan kuntia edistämään erityisesti heikoimmassa asemassa olevien lasten oikeuksia. Malli perustuu YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen.

Valtuustolta on tullut useampaan otteeseen toive Espoon liittymisestä malliin. Hyvinvoiva Espoo-ohjelma lupasi selvittää kaupungin mahdollisuuksia liittyä malliin.

Selvitystä varten kysyttiin keväällä 2023 muilta mallissa mukana olevilta kunnilta kokemuksia. Vastauksia saatiin Vantaalta, Turusta, Tampereelta ja Oulusta. Selvityksen tulos oli, että mallissa koettiin olevan sekä hyviä että huonoja puolia. Kunnat kokivat saaneensa mallista hyötyjä, mutta työmäärä poikkihallinnollisen ja osallistavan suunnittelun sekä raportoinnin takia vaatii vähintään 0,5 henkilötyövuoden panoksen. Espoossa on myös vastaavia lasten ja nuorten hyvinvointityön rakenteita, joilla on mahdollisuus edistää samoja asioita.

Selvitys annettiin tiedoksi kaupunginhallitukselle alkusyksystä 2023.

6.2.2025

Keskeneräiset toimenpiteet

Kaupunkitilan tilapäiskäyttö

Olimme kehittäneet ohjelman aikana tilapäiskäyttöä kaupunkiympäristön Aino Kuusimäen ehdotuksesta. Ohjelman ohjausryhmä valitsi eri puolilta Espoota kuntalaisia kuunnellen kolme eri tilapäiskäyttöön tarkoitettua toimenpidettä. Pohjois-Espooseen ja Espoon keskukseen pystytetään katutaideseinät nuorten käyttöön. Taitopyörärata Juvanpuistoon. Leppävaaraan tuodaan tavaralainaamokontti asukkaiden toiveesta. Tilojen tilapäiskäytön toimenpiteitä on vielä kesken ja ne jatkuvat kevään 2025 aikana.

Johtopäätökset

Hyvinvoiva Espoo -ohjausryhmä on hankkeisiin osallistumisen myötä pystynyt vahvistamaan mm. sekä maahanmuuttajien että nuorten sopeutumista ja osallistumista kuntamme asioihin. Hyvä esimerkki tästä on esimerkiksi espoolaisten yläkoulujen Kuulumme yhdessä! -tapahtuma, jolloin useat nuoret ympäri Espoota pääsivät kohtaamaan ja pohtimaan erilaisia asioita, joita he oppilaskunnissa voisivat tehdä. Nämä tapahtumat ovat olleet osa Oma lähiö, paras lähiö! -hanketta. Näissä on otettu nuoret mukaan ja hyvän mielen tempaukset ovat sisältäneet ylisukupolvista toimintaa, joka on ollut nuorista lähtevää. Juuri sellaista toimintaa, mikä aidosti lisää yhteisöllisyyttä ja nuorten toimijuutta. Jakamamme palkinnot ovat olleet osallisille hyvä kannustin jatkamaan hyvää ja merkityksellistä työtä kuntamme eteen. Olemme myös kiinnittäneet huomiomme maahanmuuttajien integroitumiseen mm. vanhempainiltojen ja monikielisen viestinnän avuin. Näissä päätavoitteena onkin ollut yhteisöllisyyden lisääminen sekä hyvinvoinnin tuottaminen.

6.2.2025

Osallisuuden kokeminen on tärkeää kaikille kohderyhmille. Johonkin yhteisöön kuulumisen edistää osallisuuden tunnetta. Ihmiset haluavat myös olla osa tehtyjä päätöksiä. Uskomme vaikuttaneemme ihmisten osallisuuden kokemukseen myönteisesti ohjelmatyön avulla.

Keskeiset opit

Osallistamalla espoolaisia saadaan uusia ideoita myös palvelujen järjestämiseen.

Olemme oppineet, että lukuisilla käsittelemillämme hankkeilla on ollut suuri merkitys hyvinvoivaa kaupunkia rakentaessa. Etenkin ihmisiä yhdistävät hankkeet ovat olleet oivia päätöksiä. Esimerkiksi Tiistilän koulu oli tapahtuman myötä lähtenyt kehittämään omaa toimintaansa osallistaen samalla myös vanhuksia yhteiskunnallista hyvinvointia tavoitellen.

On tärkeää ottaa asukkaat ja asiakkaat mukaan palveluiden suunnitteluun ja kehittämiseen. Manimiitti on ehdottomasti hyvä esimerkki siitä, miten saamme nuoret mukaan pohtimaan heille tärkeä asioita. Osallisuutta edistäessä erityinen huomio tulisi kiinnittää kaikista heikoimmassa asemassa oleviin ja syrjittyihin. Paraschool Day -kiertue oli onnistunut esimerkki siitä, miten kaikki oppilaat saavat samoja kokemuksia asioista, joita he eivät ehkä muuten pääsisi kokeilemaan. Kun asioita tehdään yhdessä, niin yhteisöllisyyden tunne vahvistuu.

2.2 Hyötytavoite 2: Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät

Itsestä huolehtiminen on taito, jonka tulisi kasvaa ja vahvistua. Jokaisen tulisi voida edistää omaa hyvinvointiaan. Varhaislapsuudessa tähän tarvitaan lähellä olevien ihmisten ja perheen tukea, nuoruudessa oma-aloitteisuutta, työkäisenä aikaa ja vanhuudessa saavutettavia palveluita. Myös kieli, kulttuuri tai varallisuus voi estää löytämästä tarvittavia hyvinvointia tukevia palveluita. Osaa rajoittaa pitkä matka, sairaus tai vamma. Myös nopeasti kasvaville alueille tarvitaan saavutettavia palveluita ja asukastoimintaa. Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma innovoi ja viestii eri asukasryhmille ja alueille uusia toimintatapoja edistää omaa hyvinvointiaan.

Ohjelman asetettuina mittareina toimi seurattujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussopimusten/ suunnitelmien määrä sekä kohdennettujen hyvinvointia lisäävien uusien toimintojen määrä. Ohjelmakaudella ensimmäinen tavoite ei toteutunut, sillä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussopimuksia/suunnitelmia ei seurattu. Tästä huolimatta yhdenvertaisuutta pidettiin punaisena lankana uusien toimenpiteiden suunnittelussa.

Uusia toimenpiteitä ohjelmakaudella saatiin useita, joten tavoitteen voi katsoa täyttyneen erinomaisesti. Erityisesti Senioripaku-toiminta koettiin onnistuneeksi, sillä

6.2.2025

se otettiin pysyväksi toiminnaksi Espoon kaupungille. Myös Lakiston esteetön luontopolku koettiin yhdenvertaisuuden nimissä erityisen tärkeäksi.

Toimenpiteet

Senioripaku

Senioripakutoiminta käynnistyi Hyvinvoiva Espoo -ohjelman rahoituksella sen jälkeen, kun Espoon kulttuuripalvelut, liikuntapalvelut ja vanhuspalvelut olivat toteuttaneet pienimuotoisen pilotin kesällä 2021. Hyvinvoiva Espoo -ohjelma rahoitti laajentuvaa kokeilua niin, että kahtena vuonna oli mahdollista palkata kesääjäksi työntekijä koordinoimaan toimintaa, jossa matalankynnyksen liikunta- ja kulttuuripalveluita viedään sellaisiin paikkoihin, joihin ikäihmisten on helppo tulla, mutta joissa ei juurikaan ole vastaavia palveluja saatavilla. Alkuvaiheessa Espoon vanhuspalveluiden palveluneuvoja oli mukana Senioripakupysäkeillä, mutta hyvinvointialueuudistuksen jälkeen sote-puolen rooli pieneni.

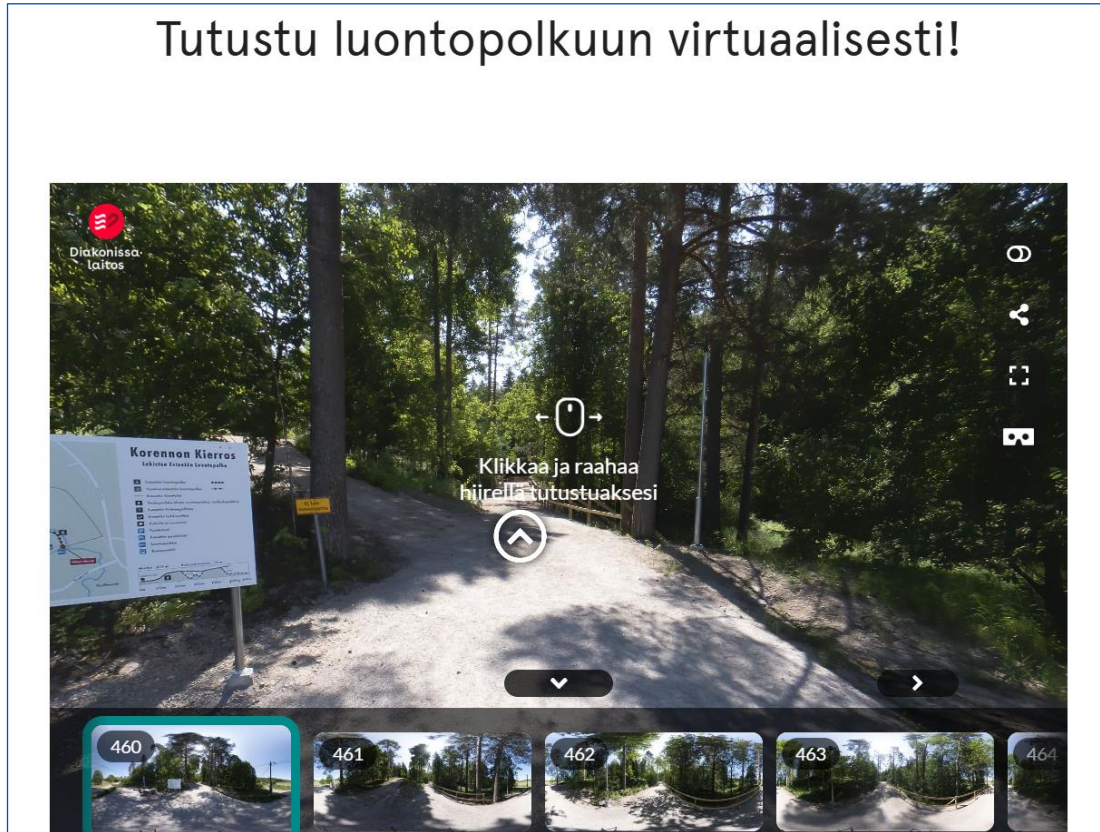
Pilottivuosien jälkeen Senioripakutoiminta on saatu kaupungin vakiintuneeksi toiminnaksi ja ”pakuna” on toiminut kirjaston elämysauto Välkky. Senioripakutoiminta yhdistää kulttuurin ja liikunnan toiminnallisesti. Se tarjoaa yhteisöllistä tekemistä erilaisille ikäihmisille -heille, jotka innostuvat liikunnasta mutta myös heille, joita kiinnostaa enemmän taide ja kulttuuri. Senioripakupysäkkien toiminta on vakiintunut niin, että joka kerta ohjelmassa on ohjattua, kohderyhmän huomioivaa sovellettua liikuntaa ja jonkinlainen taiteeseen tai kulttuurin liittyvä sisältö. Esimerkiksi sirkusta, laulua tai historialuentoja sekä satunnaisesti myös ikäihmisille suunnattua palveluneuvontaa. Suosituimpia ovat olleet ne kerrat, joissa liikunta ja kulttuuri yhdistyvät esimerkiksi diskomusiikin ja tanssin muodossa.

Esteetön luontopolku

Esteetön luontopolku Lakistoon valmistui kesällä 2023. Ohjelmatyö oli mukana järjestämässä luontopolun avajaisia 25.8.2023. Järjestimme myös esteettömän retken alueelle. Retkellä kierrettiin uusi esteetön luontopolku, joka sai nimekseen Korennon kierros. Hyvinvoiva Espoo -ohjelma kattoi retken järjestelykulut. Ohjelma järjesti myös kuljetuksen, joka toi paikalle asiakkaita noin 100 henkilöä Kuninkaantammen ja Riilahden toimintakeskuksista. Esteettömään luontopolkuun voi tutustua myös virtuaalisesti etukäteen, jolloin voi varmistua siitä, että liikkuminen soveltuu itselle.

6.2.2025

Tutustu luontopolkuun virtuaalisesti!

Voi hyvin! -liput

Vuoden 2022 lopulla Suomeen iski energiakriisi. Tämän vuoksi loput resurssit kohdennettiin lapsiperheköyhyyteen eli Voi hyvin Espoossa! Må bra i Esbo! Feel Good in Espoo! -hyvinvointilippuihin. Niiden kautta kannustettiin perheitä liikunnan, kulttuurin ja yhdessä tekemisen pariin. Kymmenen kerran uimarannekkaita hankittiin 400 kpl, WeeGeen näyttelykeskuksen perhelippuja 124 kpl, elokuvalippuja 500 kpl, teatteriperhelippuja Hevosenkenkään 50 kpl ja Haltian luontokeskukseen perhelippuja 100 kpl. Liput jaettiin Espoon sosiaali- ja vammaispalvelujen kautta. Hyvinvointiliput kohdistuivat yhteensä noin 1 740 hengelle Espoon neljällä sosiaalipalvelujen alueella. Hyvinvointiliput otettiin työntekijöiden ja asiakkaiden keskuudessa ilolla vastaan, mutta pienempi määrä olisi riittänyt, erityisesti elokuvalippuissa. Kuntosalilippuja toivottiin jatkossa.

Vuonna 2023 hyvinvointilippujen jakaminen toteutettiin uudelleen yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa. Liput kohdennettiin erityisesti vammaisiin, aikuissosiaalityön sekä maahanmuuttopalveluiden asiakkaisiin.

SOS-Lapsikylän Unelmista totta! -harrastamisen tukeminen

6.2.2025

Unelmista totta -hankkeen tavoitteena on ehkäistä lasten ja nuorten vapaa-ajan eriarvoistumista ja syrjäytymistä mahdollistamalla jokaiselle kouluikäiselle (7–17-vuotiaalle) yksi mieluinen harrastus. Hanke edistää lasten tasavertaisia osallistumismahdollisuuksia ja oikeutta turvalliseen lapsuuteen ja nuoruuteen. Hyvinvoiva Espoo -hanke osallistui tämän toiminnan mahdollistamiseen.

ParaSchool Day

Para School Day on Suomen Paralympiakomitean koulukiertue, jossa oppilaat pääsevät kokeilemaan eri paralympialajeja. Päivä on koko koulun yhteinen kokemus, jonka aikana oppilaat saavat eväitä erilaisuuden kohtaamiseen, yhdenvertaisuuteen ja toisten oppilaiden arvostukseen. Kukaan ei ole heti kentän kuningas, vaan kaikki starttaavat päivän paralympialajikokeiluihin samalta viivalta. Mukana päivässä olevat urheilijavieraat vastaavat lajistaan ja vammastaan juuri niihin kysymyksiin, jotka lapsia ja nuoria kiinnostavat. Yhden päivän aikana oudot ja nolot apuvälineet muuttuvat mielenkiintoisiksi urheiluvälineiksi. Innostava ja erilainen koulupäivä on alku koulun hyvälle hengelle. Oppilaat pääsevät itse oivaltamaan, että jokainen liikkuu tavallaan. Espoossa ParaSchoolDay mahdollistettiin kahden viikon ajan kouluille.

Kevään ja syksyn 2024 kiertueissa mukana olivat:

Aarnivalkean koulu
Eestinkallion koulu
Espoonlahden koulu
Jalavapuiston koulu
Järvenperän koulu
Lagstads skola
Matinlahden koulu
Postipuun koulu
Ruusutorpan koulu
Storängens skola

Sekä kevään että syksyn kiertueessa mukana oli yksi ruotsinkielinen koulu kielellisen yhdenvertaisuuden varmistamiseksi. School Action Day -päivät sisälsivät urheilijavieraan pitämän aamunavauksen, joka sisälsi inspiroivia puheenvuoroja, joiden teemat liittyivät urheiluun, yhteisöllisyyteen ja esteettömyyteen. Päivän toimintapisteet vaihtelivat koulujen tilojen ja resurssien mukaan, mutta yleisimmin ne sisälsivät seuraavat lajit: Maalipallo, pyörätuolikoripallo, boccia ja näkövammaisten ohjausta jalkapallossa. Matinlahden koululla oppilaat saivat kokeilla lisäksi ratakelauksimulaattoria, joka tarjosi ainutlaatuisen kokemuksen kelauksesta.

6.2.2025

Para School Day-kiertueisiin osallistui yhteensä noin 4000 oppilasta, joka oli suunniteltu maksimikapasiteetti.

Kiertueen onnistumisiin kuuluivat:

- Oppilaiden aktiivisuus ja innostus: osallistujat osallistuivat ennakkoluulottomasti uusiin lajeihin ja saivat kokea onnistumisen iloa.
- Urheilijavieraiden suosio: urheilijoiden inspiroivat tarinat ja läsnäolo saivat paljon kiitosta.
- Positiivinen palaute: sekä oppilaat että koulut antoivat kiertueesta erittäin myönteistä palautetta, joka välittyi myös järjestäjätimille.

Puistoruokailun järjestämisen selvitystyö

Selvitys puistoruokailun toteuttamisesta kaikkiin auki oleviin asukaspuistoihin heinäkuussa 2025. Selvitystyötä varten palkattiin työntekijä. Tästä selvitystyöstä oli hyötyä vuoden 2025 budjettineuvotteluissa, jotka johtivat neuvotteluissa osoittamaan vaadittu rahasumma puistoruokailun järjestämiseen osana kaupungin toimintaa.

Aamupalapilotti Mainingin koulussa

Vuonna 2024 käynnistyneessä lasten ja nuorten ravitsemukseen keskittyvässä Espoon yhteistyöryhmässä kiinnitettiin huomiota erityisesti yläkoululaisten aamupalan syömättömyyteen. Tämä näkyy tutkitusti keskittymisvaikeuksina, levottomuutena ja ärtyisyytenä. Keinoja kannustaa aamupalan syömiseen pohdittiin, ja päädyttiin tekemään loppusyksystä 2024 kokeilu Mainingin koululla, jossa kouluterveytstutkimuksen 2023 mukaan vähiten Espoossa syötiin yläkoulussa aamupalaa. Yhtenäiskouluna aamupalaa tarjottiin myös alakoulun oppilaille, ja

6.2.2025

asiasta tiedotettiin huoltajia ja oppilaita. Tarjolla oli näkkileivän lisäksi leikkeleit, juustoa, vihanneksia tai hedelmää sekä juoma. Tarkoituksena oli myös tehdä kysely kokeilun jälkeen, jolla olisi selvitetty aamupalan syömisen vaikutuksia jaksamiseen ja mielialaan. Valitettavasti oppilaat eivät innostuneet syömään aamupalaa, vaan vain harva kävi sen syömässä. Suurin osa heistä oli alakoululaisia. Uusien keinojen miettiminen koululaisten ravitsemuksen parantamiseksi siis jatkuu.

Johtopäätökset

Erityisesti esteettömyyteen ja yhdenvertaisuus liittyvät ponnistelut koettiin tärkeiksi saavutuksiksi. Esimerkkeinä tästä nousivat Para school day ja esteetön luontopolku; koettiin, että on aidosti tehty jotain konkreettista, jolla merkitystä. Ohjelmassa saatiin aikaan kokemus, että on huomioitu vammaisia espoolaisia toiminnassa ja toimenpiteissä. Ohjelman aikana on huomioitu monenlaisia tapoja huolehtia hyvinvoinnista. Voi hyvin Espoossa! Må bra i Esbo! Feel Good in Espoo! -hyvinvointiliput koettiin hyväksi toimenpiteeksi edistää yhdenvertaista osallistumista erilaisiin kaupungin palveluihin. Senioripakun tukeminen nähtiin erinomaiseksi tavaksi tuoda palveluita ikäihmisten luokse ja tämän toiminnan vakiintuminen osaksi kaupungin omaa toimintaa on ehdottomasti hienoa. Senioripaku on hyvä esimerkki osallisuuden lisääntymisestä. Se tuo toimintakykyä ylläpitävää ja mielekästä tekemistä ikäihmisille, ja palveluita sinne missä niitä ei välttämättä ole. Tämä myös yhdistää ihmisiä.

Puistoruokailut kesäisin ovat yksi oiva esimerkki siitä, kuinka yhtäläiset mahdollisuudet luovat yhdenvertaisuuden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Puistoruokailuissa tarjottava ruoka on hyvin ravitsevaa, minkä vuoksi myös sen tarjoaminen edistää lasten ja nuorten terveyttä, niin fyysistä, psyykkistä, henkistä kuin sosiaalistakin. On ilo huomata, että ohjelman aikana tehty selvitys puistoruokailun kustannuksista hyödytti päättäjiä budjettineuvotteluissa.

Hieman yllätykseksi aamupalakokeilu Mainingin koulussa ei ottanut tulta alleen. Sinänsä tämä oli tärkeä pilotti, sillä ainakin tämän perusteella aamupalaa ei kannata lähteä viemään kouluihin, vaan miettiä muita keinoja yläkouluikäisten syömiseen.

Keskeiset opit

Jatkossakin tarvitaan erilaisia ratkaisuja, jotta oikeasti kaikille espoolaisille voisi olla mahdollista edistää omaa hyvinvointiaan. Usein ohjelmatyössä tuettavat ratkaisut eivät ole kovin isoja, vaikkakin tietyn käyttäjäryhmän osalta merkittäviä. Monet hankkeet olivat kertatoteutuksia tai projektiluontoisia. Yhdenvertaisuuden lisääntyminen toki koskee useimmiten vähemmistöä, jolloin toimenpiteet voivat olla hyvinkin yksittäisiä jonkin asian parantamiseksi.

6.2.2025

Yksi arvokkaista opeista ohjelmakaudella on ollut keskustelu; jokaisella on erilainen näkemys hyvinvoinnin edistämisestä, minkä myötä ohjausryhmä onkin käynyt laajaa keskustelua näistä osa-alueista. Olemme oppineet esimerkiksi avarakatseisuuden tärkeyden ja sen, kuinka hyvinvointi ei välttämättä ole jokaiselle yksilölle sama asia. Ohjelmaryhmä on innovoinut asioita ja tukenut erilaisia tapahtumia, jotta hyvinvointia saadaan kaikille lisää. Näistä viestiminen on tärkeää, erityisesti viestiminen eri kanavissa, joissa asiat tavoittavat mahdollisimman monta, on jatkossa asia, johon kannattaa panostaa.

2.3 **Hyötytavoite 3: Espoolaisten mielen hyvinvointi vahvistuu**

Yksi keskeinen tavoite valtuustokauden Exit Koronalle ja Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelmalle oli espoolaisten mielen hyvinvoinnin vahvistaminen. Kaikenikäiset espoolaiset tarvitsevat hyviä toimintamalleja ja tukea mielen hyvinvointiin koronan aikana ja jälkeen. Myös perheet tarvitsevat tukea kasvatustehtävään. Kahden vuoden välein toteutettava Kouluterveyskysely (2021) on mm. osoittanut, että nuoret kokevat entistä enemmän masennusta ja ahdistuneisuutta. Keskeinen ryhmä ohjelman toimenpiteille tulee olemaan tutkimustulosten perusteella huolestusta herättäneet yläkoululaiset ja toisen asteen tytöt. Korona-aika on lisännyt nuorten ja myös ikäihmisten kokemaa yksinäisyyden tunnetta. Mielen hyvinvointia tukevia HYTE-toimia ja uusia ratkaisuja kehitetään ennalta ehkäisevinä kaikkiin ikäryhmiin.

Ohjelman kolmannen hyötytavoitteen yhtenä mittarina käytettiin Mielen hyvinvointia vahvistavien Voi hyvin! -koulutusten ja luentojen osallistujamääriä. Tavoitteeksi oli asetettu 300 henkeä. Tavoitteessa onnistuttiin, sillä ohjelman aikana toteutettujen mielen hyvinvointiin liittyvien luentojen osallistujamäärä nousi noin 815 osallistujaan.

Toiseksi mittariksi valittiin Pääkaupunkiseutukyselyn tilastotieto ”Kokenut onnellisuutta viimeisen 4 viikon aikana, yli 20–54 -vuotiaat”. Tämän mittarin haasteeksi osoittautui, ettei samassa ikäluokassa vastaavaa mittausta ole ohjelmakaudella tehty. Vastaava kysymys löytyi Terve Suomi -kyselystä, mutta ikäjakauma piti sisällään 20–64 -vuotiaat, jolloin luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia. Työssäkäyvien koettu onnellisuus on noussut 44,5 % > 49,7 %.

Toimenpiteet

Hyvinvointi virtaa -viikko

Hyvinvointi virtaa -viikon toteuttamista lukiokoulutuksessa toteutettiin jakamalla tukiraha hyvinvointitapahtumien toteuttamiseen. Lukioittain tämä tarkoitti 1 500–2 500 euron tukea lukion koko huomioiden. ERP-tilausjärjestelmän vaihtuminen vaikeutti hieman asian järjestämistä. Hyvinvointi virtaa -tuki kohdistui 11 lukioon ja noin 6 200 opiskelijaan.

6.2.2025

Hyvä olla! -kampanja toiselle asteelle ammatillisella puolella

Omnia toteutti toimipisteiden yhteisöllisyyttä lisäävän Hyvä olla! -kampanjan osana Hyvinvointi virtaa -viikkoa. Kampanjan tavoitteena oli edistää opiskelijoiden terveyttä, turvallisuutta ja hyvää oloa lisäävää toimintaa toimintayksiköihin suunnatulla hyvinvointituella. Viikon aikana tuotiin esiin monipuolisen hyvinvoinnin tärkeys. Perinteiden mukaisesti toimipisteiden ohjelmasta löytyy erilaisia opiskelijoiden terveyttä, turvallisuutta ja viihtyvyyttä edistäviä tapahtumia ja tempauksia. Suunnittelusta ja toteutuksesta vastasivat opiskelijat, henkilöstö ja laaja joukko yhteistyökumppaneita. Toimipistekohtaiset ohjelmat tavoittivat noin 6000 opiskelijaa.

Mielenterveyden ensiapu-1 koulutus Espoon työntekijöille

Keväällä 2022 tarjosimme Mieli ry:n kouluttajien vetämiä Mielenterveyden ea-1 koulutuksia kaupungin työntekijöille. Tarkoituksena oli tukea työntekijöiden mielen hyvinvointia, mikä antaa työkaluja ja jaksamista myös työtehtävissä eteen tuleviin vaikeisiin tilanteisiin. Kohderyhminä olivat perusopetuksen opettajat, varhaiskasvatuksen opettajat, vanhuspalvelut sekä elinkeino- ja työllisyyspalvelut. Varhaiskasvatuksessa kyseisiä koulutuksia on vedetty useampia aiemmin omilla kouluttajilla, joten heiltä ei saatu tähän ryhmää. Myöskään vanhuspalvelut tai elinkeino- ja työllisyyspalvelut eivät lähteneet lopulta mukaan, vaan koulutus toteutui ryhmälle opettajia. 15 henkilöä suoritti koulutuksen.

Mielenterveysjulistusten ostaminen varhaiskasvatukseen, perusopetukseen ja 2.asteen koulutukseen

Henkilöstön ja oppilaitosyhteisöjen mielen hyvinvoinnin tueksi hankittiin Mieli ry:ltä vuonna 2022 Mielenterveyden käsi -julisteita jokaiseen varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion ja Omnian ammattiopiston yksikköön suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Nämä toimivat muistutuksena ja keskustelujen tukena yksiköissä mielen hyvinvoinnin kokonaisvaltaisesta huomioimisesta.

Huomaa hyvä! -ilonpalautuspaketti

Huomaa hyvä! -Ilonpalautuspakettiin kuuluvat verkkomateriaalit, kortit ja koulutukset tarjottiin lv. 2022–2023 syksyllä Espoon ensimmäisen luokan oppilaille, huoltajille ja opettajille. Seuraavana lukuvuonna 2023–2024 materiaalit olivat käytössä 1.–2. lk opettajilla ja huoltajilla. Ilonpalautuspaketilla haluttiin tukea mielen hyvinvoinnin lisäksi positiivista, myönteistä kasvatusta, luonteenvahvuuksien kehittämistä sekä kodin ja koulun yhteistyötä. Koulutuksia positiivisesta kasvatuksesta tarjottiin huoltajille (n. 300 osallistujaa) ja opettajille (n. 140 osallistujaa). Koulutuksen ja paketin sisällön tuotti Positive Learning Oy.

6.2.2025

iWall-interaktiivinen liikuntaseinä

iWall on liikuntapelijärjestelmä, jossa pelaajat kehoaan käyttämällä pelaavat erilaisia pelejä kuten mäkihyppyä, tanssivat, juoksevat parkouria tai pelaavat jalkapalloa. Hankittu iWall sijoittui Ruusutorpan koululle, edellisen iWallin siirryttyä toiseen paikkaan. Ruusutorppa valikoitui paikaksi, koska siellä on paljon oppilaita ja sitä pystyvät hyödyntämään niin perusopetus kuin varhaiskasvatus. Laitetta varten oli jo valmiina verkkoyhteydet ja henkilökunta osasi hyödyntää laitetta. iWallin avulla saadaan omaehtoista liikuntaa lisättyä koulupäiviin.

Ruusutorpan iWallia on pelattu 34 774 kertaa (11/2023–12/2024) ja sen avulla on lisätty liikuntaa yli 670 tunnin verran. Suosituimpia pelejä ovat olleet jalkapallo, StepUp! tanssipeli sekä Frisbeegolf.

Laitetta hyödynnetään vuoden 2025 aikana Liikunta ja urheilu- tulosityksikön koordinoimassa "Liikettä Peleistä!" hankkeessa, jossa jatkokehitetään liikuntapeliin hyödyntämistä varhaiskasvatuksessa, perusopetuksessa ja toisella asteella. Laitetta käytetään tapahtumissa ja sitä siirretään myös mahdollisuuksien mukaan muihin kouluihin.

Perhepolku-etävanhempainilta

Perhepolku tarjoaa vanhemmille tietoa ja vertaistukea lapsen ja nuoren tärkeissä kehitysvaiheissa. Perhepolun tavoitteena on tukea perheitä [verkkokurssin](#), ryhmäneuvoloitten sekä varhaiskasvatuksen ja koulun vanhempainiltojen kautta. Perhepolku pyrkii vahvistamaan perheiden voimavaroja sekä vähentämään kuormittavia tekijöitä. Perhepolun tavoitteena on lasten, nuorten ja vanhempien itsemystätunnon ja voimavaraisuuden tukeminen. Etävanhempain illan teemana oli erityisesti nuoren jaksaminen, haastavat tunteet ja itsemystätunto, ja vanhempia oli kuulemassa linjoilla n. 250. Vanhempainilta oli suunnattu kaikille Espoon 6.-9- luokkalaisten vanhemmille.

6.2.2025

Alueellisen vanhempainillat

Kasvun ja oppimisen toimialan tulosityksiköt järjestivät yhteistyössä muiden kaupungin palvelualueiden, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen ja järjestöjen kanssa hyvinvointivanhempainiltoja 7.–8. luokkalaisten huoltajille marras-joulukuussa 2024. Vanhempainiltoja järjestettiin neljällä eri alueella: Espoonlahden alueella, Keski-Pohjois-Espoon alueella, Leppävaaran alueella ja Matinkylä-Olari-Tapiola -alueella.

Ohjelmassa oli yhteinen ruokailu, infotori, musiikkiesitys ja Viivi Pentikäisen alustus sekä mielenkiintoisia työpajoja positiivisesta kasvatuksesta, turvallisuudesta, tunnetaidoista, kodin ja koulun yhteistyöstä sekä nuoren hyvinvoinnin tukemisesta. Lastenhoito ja tulkkaus järjestettiin niitä tarvitseville.

Osallistujamäärä jäi runsaammista ilmoittautumisista huolimatta melko alhaiseksi. Yhteensä 4 illassa huoltajia oli paikalla n. 110. Järjestöistä mukana ollut Espoon monikulttuuriset lapset ja nuoret ry koki tilaisuudet tärkeinä monikulttuuristen perheiden, Suomen koulusysteemin ymmärtämisen ja vuoropuhelun kannalta.

Myös osallistujat olivat kerätyn palautteen perusteella tyytyväisiä, ja antoivat keskimääräiseksi arvosanaksi 4,56 (asteikko 1-5). Tapahtumat toivat yhteen myös huomattavan määrän Espoossa toimivia järjestöjä, seurakunnan, hyvinvointialueen edustajia ja Espoon eri toimialoja. Vanhempainilloille toivottiin jatkoa, ja konseptia tullaan kokemusten pohjalta kehittämään.

Keskeneräiset toimenpiteet

Kantti-päihdepelipilotti

Kantti® -opetuspelejä on päihde- ja mielenterveyskasvatukseen tarkoitettu opetusmateriaali. Pelissä eri tarinat yhdistyvät ja verkostoituvat toisiinsa ja niistä muodostuu isompi saaga, jonka suuntaa pelaaja ohjaa valinnoillaan. Tarinan lisäksi Kantti® sisältää opetustehtäviä tiedon sisäistämiseksi ja minipelejä interaktiivisuuden lisäämiseksi.

Kantti on suunniteltu ensisijaisesti koulujen ja oppilaitosten opetuskäyttöön, mutta se soveltuu myös muille päihde- ja mielenterveyskasvatusta tarjoaville tahoille. Kantti® 1.0 sisältää kuusi tehtävää liittyen kannabikseen. Jokainen tehtävä sisältää kolme eri tasoa: perustieto, syventävä ja tarkentava. Peli on suunnattu 13–18 -vuotiaalle. Kielivaihtoehtoina on suomi, ruotsi tai englanti. Pelissä on teksti puheeksi - ominaisuus, mikä lisää pelin saavutettavuutta.

Espoossa lähdetään kokeilemaan halukkaiden vapaaehtoisten opettajien kanssa päihdepelejä opetuksessa lukuvuoden 2024–2025 aikana.

6.2.2025

Johtopäätökset

Mielen hyvinvointiin voidaan vaikuttaa hyvin eritasoisilla toimenpiteillä. Vaikuttavuutta on edelleen vaikeaa mitata puuttuvien mittareiden vuoksi, mutta juuri tämän vuoksi palautteen saaminen osallistujilta on ensiarvoisen tärkeää. Palautteen kerääminen tulee suunnitella jo etukäteen, jossa se ei unohdu, kuten tällä ohjelmakaudella on käynyt usean toimenpiteen osalta. Yksilön näkökulmasta katsottuna kuitenkin jokainen toimenpide, joka tuo kokemuksen osallisuudesta tai tukee mielen hyvinvointia, on onnistunut.

Keskeiset opit

Ohjelmassa on tahtoa vahvistaa mielen hyvinvointia. Päätöksenteossa on kuitenkin hankalaa arvioida, mikä vaikutus ehdotetuilla toimilla on. Ohjelmalla voidaan rahoittaa kokeiluja ja arvioida niiden vaikutuksia myöhemmin, mutta mittareiden valintaa kannattaa pohtia toimenpidekohtaisesti jo ohjelman alusta alkaen.

Idean tavoitteen ja toimenpiteen toimeenpanon lisäksi on tärkeää miettiä käytännön haasteita mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Esimerkiksi oppilaskuljetusten organisointi ja kaupungin taloushallintojärjestelmän haasteet ovat huomionarvoisia seikkoja, jotka tämän ohjelmakauden aikana nousivat esille.

Mielen hyvinvointiin liittyvät asiat ovat laajoja ja kaikki vaikuttaa kaikkeen. Sosiaaliset suhteet, liikunta, eri asioista nauttiminen, positiivinen asenne ja uuden oppiminen voivat vahvistaa mielen hyvinvointia. Asiasta viestimistä tulisi parantaa, ja kaikki Hyvinvoiva Espoon ohjelmaryhmässä päätetyt toimenpiteet vahvistavat mielen hyvinvointia.

2.4 Hyötytavoite 4: Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Espoossa ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa

Sote-uudistuksen toteutuessa 1.1.2023 useat ammattiryhmät, jotka olivat kunnassa osallistuneet hyvinvoinnin rakentamiseen ja kehittämiseen, siirtyivät hyvinvointialueen hallinnon alle ja työntekijöiksi. Lain mukaan hyvinvointityö (HYTE-työ) jäi sekä kuntiin että hyvinvointialueille ja myös erityssairaanhoidon järjestäjille eli tässä Espoole, Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueelle (10 kuntaa) ja HUS:ille. Kuntaan jäävä hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on ennaltaehkäisevää hyvinvointivointityötä ja sitä voidaan toteuttaa omissa palveluissa ja yhteistyössä mm. järjestöjen kanssa. Yhteistyötä tulee tehdä hyvinvointialueen kanssa, ja moneen kuntalaisten palveluun jääkin olemaan vahva ja tärkeä palveluiden yhdyspinta. Kunnat tekevät edelleen valtuustokaudeksi hyvinvointisuunnitelman ja -kertomuksen. Hyvinvointisuunnitelma tehdään myös hyvinvointialueelle ja näiden tavoitteiden tulee tukea toisiaan. Hyvinvoiva Espoo -kehitysohjelma toimeenpani omalta osaltaan

6.2.2025

hyvinvointisuunnitelmien tavoitteita ja huolehtii kunnan roolista ennaltaehkäisevässä hyvinvointityössä.

Hyvinvointialueen edustaja osallistui vuoden 2023 ajan ohjausryhmän toimintaan. Samassa yhteydessä ohjausryhmän kokoonpanoa laajennettiin kutsumalla vanhus- ja vammaisneuvostojen edustajat pysyvästi mukaan osaksi ohjausryhmää.

Ohjelman mittareiksi valittiin HYTE-yhdyspintatapaamisten ja käynnistettyjen yhteistyömuotojen määrä. Toisena mittarina toimi yhteisöllisen opiskeluhuollon seurantaväline.

Ensimmäinen tavoite on saavutettu, sillä yhdyspinnoilla toimiville on saatu hyvinvointialueelta nimetyt vastinparit ja yhteistyö on aloitettu. Erilaisia yhteistyömuotoja niin hankkeiden kuin muunkin yhteistyön välillä on aloitettu, vaikka joidenkin yhdyspintojen toiminnassa on vielä vaikeuksia sekä kankeutta pääasiassa hyvinvointialueen yhdenmukaistamisesta johtuen.

Seurantamittarin osalta työkalun valmistelu päätettiin lopettaa keväällä 2023, kun koko DigiOne-hanke, eli opetuksen ja kasvatuksen digitaalisen palvelualueen kehittäminen, pysäytettiin. Työkalu olisi ollut osa DigiOnea.

Toimenpiteet

Voi hyvin -liput

Vuoden 2022 ja 2023 ohjelmarahoista käytettiin loppuosa Voi hyvin -lippuihin. Kohderyhmänä olivat erityisesti aikuissosiaalityön asiakkaat, lapsiperheet, maahanmuuttajat ja vammaiset. Voi hyvin -liput jaettiin yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa.

Voi hyvin Espoossa! -julkaisu

Julkaisu tehtiin kuntalaisia varten kertomaan kaupungin tekemästä ennaltaehkäisevästä hyvinvointityöstä. Tarve tälle oli suuri hyvinvointialueiden aloittaessa toimintansa. Voi hyvin Espoossa! -julkaisu on käännetty kaikkiaan kuudelle eri kielelle sekä selkosuomeksi, ja sitä levitettiin sekä sähköisessä muodossa että kirjallisena versiona yhteistyökumppanien kautta mahdollisimman laajasti. Esite löytyy sähköisenä sekä ladattavana versiona täältä: [Hyvinvoiva Espoo - kehitysohjelma | Espoon kaupunki](#)

6.2.2025

Kuva: Anna Valli

Kuva: Olli Urpela

**Voi hyvin
Espoossa****Kunnan palvelut tukemassa
hyvinvointia ja osallisuutta**

Johtopäätökset

Hyvinvointialueen tuomaan muutokseen Espoossa reagoitiin muita kuntia myöhempään. Tämä on osittain aiheuttanut haastetta, mutta yhteistyön muotoutuminen on siitä huolimatta hyvässä vauhdissa. Voi hyvin Espoossa! -julkaisu tehtiin hyvään aikaan, sillä lain määrittelemä hyvinvointityö kunnissa ja hyvinvointialueella on sanatarkasti täysin sama. Tämä tarkoittaa sitä, että käytännön työnjaosta sovitaan hyvinvointialueen ja kuntien johtajien sekä työntekijöiden kesken. Työ on edelleen kesken, mutta Hyvinvoiva Espoo -ohjelma on omalta osaltaan edistänyt kunnan hyvinvointityön esittelyä kuntalaisille.

Keskeiset opit

Ohjelmakauden aikana on huomattu, että moni toimiva tapa on katkennut ja tällä hetkellä näitä ennen toimivia palvelupolkuja rakennetaan uudestaan. Hyvinvointialue ei ollut vielä toiminnan käynnistyessä riittävän kypsä sen kaltaiseen yhteistyöhön, jota Espoossa olisimme toivoneet.

2.5 Muut tulokset

Espoo on sitoutunut YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden (SDG) toteuttamiseen. Hyvinvoiva Espoo -ohjelman toimenpiteet edistivät sosiaalisesti, kulttuurisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävien ratkaisujen syntymistä. Ohjelman sisällöt kohdentuvat erityisesti tavoitteeseen 3, terveellinen elämä ja

6.2.2025

hyvinvointi kaikenikäisille, jonka alatavoitteisiin sisältyy myös mielen hyvinvoinnin edistäminen. Ohjausryhmä pitää erityisen tärkeinä myös tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen (tavoite 5) sekä köyhyyden poistamiseen (tavoite 1) liittyviä tavoitteita hyvinvoinnin edistämiseksi.

Hyvinvoiva Espoo –ohjelma on seurannut omalta osaltaan tasa-arvo – ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa omien toimenpiteidensä kautta.

3 Johtopäätökset ohjelman onnistumisesta ja keskeiset opit

Ohjelma on tukenut useiden erilaisten aloitteiden toteuttamista, joilla on suoraan tai epäsuorasti pyritty edistämään mielen hyvinvointia ja osallisuuden kokemusta. Erityisinä onnistumisina tässä ohjelmassa koettiin mm. Senioripaku-toiminta, Kuulumme yhdessä! -oppilaskuntatapahtumat, Huomaa hyvä! -projekti, Mieli ry:n koulutukset ja esteettömän luontopolun rakentaminen Lakistoon. Myös erilaiset tapahtumat asukkaille koettiin tärkeänä ja niiden nähtiin edistävän osallisuutta ja sitä kautta myös mielen hyvinvointia.

Ohjausryhmässä on pyritty toimimaan tasavertaisesti erilaisissa hankkeissa, jotta edistäisimme kaikkien espoolaisten hyvinvointia. Haasteena on nähty, että hyvinvointialueiden toiminta on etäännyttänyt kaupungin toiminnasta, ja maahanmuuttajien kotoutumisen tukeminen sekä monimuotoistuvan väestön palveluiden yhdenvertaisuuden kehittäminen ovat kulkeneet osin kielteiseen suuntaan. Tähän on vaikuttanut myös hyvinvointialueen tiukka taloustilanne. Hyvinvointialue on vetäytynyt monista aiemmin yhdessä Espoossa rakennetuista yhteistyön muodoista, kuten tästä ohjelmatyöstä. Olisi ollut tärkeää käydä ohjelmaryhmässä yhteistä keskustelua siitä, miten voisimme edistää hyvinvointia ja terveyttä yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

Valtuustokautta reflektoidessa esille on noussut muutamia huomioita. Ohjelmapäällikön tehtävänkuvaan tulee resursoida aikaa, jotta ohjelmasta saadaan vielä paremmin hyvinvointisuunnitelmaa tukeva väline. Jatkuvuus – niin ohjelman kuin sen avainhenkilöidenkin osalta – on merkittävä tekijä. Rikkonaisen ohjelmakauden aikana tämä nousi suurimmaksi heikkoudeksi tämän ohjelma osalta.

Opimme hieman pirstaleisen kauden aikana sen, että pitää uskaltaa rajata ja fokusoida joihinkin kohderyhmiin. Jos valitaan kohde hyvin, saadaan rahan käytölle ajan kanssa vaikuttavuutta. Tulevaisuutta ajatellen voisi pohtia miten toimenpiteiden toteutumista seurataan ja vaikuttavuutta mitataan. Jääkö toimenpiteet kertaluontoisiksi? Onko syntynyt jotain pidempikestoisia vaikutuksia?

6.2.2025

Keskeisiä oppeja on tässä raportissa pohdittu myös jokaisen hyötytavoitteen kohdalla erikseen.

4 Jatkonäkymiä ja kehitysideoita ohjelman kohdealueella

Hyvinvointiin vaikuttavat toimenpiteet ovat pitkäaikaisia ja vaativat huolellista suunnittelua ja toteutusta. Tämä tulisi jatkossakin huomioida resurssoinnissa. Ohjelmien jatkoa suunniteltaessa olisi syytä kiinnittää huomiota riittävään resursointiin, tarvetta on varata enemmän työaikaa mm. ohjelmapäälliköille, projektipäälliköille ja asiantuntijoille. Osa henkilöresursseista voisi olla ohjelmille yhteisiä.

Jatkossakin on tärkeää tukea projekteja, jotka vaikuttavat myönteisesti mielen hyvinvointiin. Pohjalla tulee olla tutkittuun tietoon pohjautuva käsitys siitä, mitkä asiat vaikuttavat mielenhyvinvoinnin taustalla. Mittaamiseen liittyvät haasteet tulevat seuraavankin ohjelmakauden aikana olemaan läsnä, mutta hyvällä suunnittelulla ja vähemmillä toimenpiteillä tämäkin on mahdollista toteuttaa. Jatkossa tarvitaan indikaattorien lisäksi mittareita, joiden avulla voidaan paremmin arvioida ohjelman toiminnan onnistumista.

Yhteistyön vahvistaminen on olennaista, jotta voimme parantaa rajapintojen selkeyttä ja vastualueiden kuvaamista. Tämä edellyttää vahvempaa yhteistä tekemistä ja suunnittelua niin kaupungin sisällä kuin ulkoisten kumppaneiden kanssa. Tähän liittyen meidän tulisi jatkaa espoolaisten järjestöjen kuulemista, jotta voimme ottaa huomioon heidän tarpeensa ja näkemyksensä. Aktiivisuus, osallisuus ja toimijuus ovat edelleenkin tärkeä osa hyvinvointia ja toisaalta myös resurssi, jota ei aina muisteta.

Jos tulevalla valtuustokaudella on hyvinvointia tukeva ohjelma, siinä voisi painottaa poikkihallinnollista yhteistyötä kaupungin toimijoiden kesken. Koordinoinnin lisääminen on tässä keskeistä, mutta vaatii aikaresurssia. Ohjausryhmän tulisi lisätä yhteistyötä Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa, sillä hyvinvointialue vastaa suuresta osasta kuntalaistemme terveydestä. Näemme myös, että hyvinvointisuunnitelman tavoitteiden mukainen toiminta tukisi laajemminkin kaupungin yhteisiä tavoitteita.

Yhtenä vaihtoehtona voisi olla myös sosiaalisen kestävyuden vahvistamisen osana Kestävän Espoon poikkihallinnollista ohjelmaa. Hyvinvointityö on pitkälti samansuuntaista työtä kuin sosiaalisen kestävyuden vahvistaminen. Kestävyuden eri ulottuvuuksien (taloudellinen, ekologinen, sosiaalinen ja kulttuurinen) välisiä synergioita olisi hyvä tunnistaa ja yhteistä työtä näiden eteen edistää tulevalla

6.2.2025

valtuustokaudella. Ehkä olisi aika nähdä ne toisiaan tukevana kokonaisuutena myös ohjelmatasolla?

Yhteystiedot:

Espoon kaupunki
Ohjelmapäällikkö Taru Ikaheimonen
taru.ikaheimonen@espoo.fi

6.2.2025

Liitteet

Liite 1 Ohjelman projektit ja toimenpiteet

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Yhteisöllinen kukkasipulien istutustempaus seitsemän vanhusten hoitokotiyhteisön lähiympäristöön yhteistyössä Senioripaku-toiminnan kanssa.	Kulttuurin tulosityksikkö, liikunta ja urheilu, sosiaali- ja terveyspalvelut	
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Hyvinvoiva Espoo -ohjausryhmä päätti liittyä mukaan kannustamaan koulujen oppilaskuntia Vapaa! Fri! -vapaaehtoistyön hankkeeseen. Tähän liittyen Kilonpuiston koulun oppilaskunnan edustaja ja ohjaaja kävivät esittelemässä toimintaansa osana oikeusministeriön Vapaa! Fri! -hanketta ja osallistumistaan TekojenTiistai -tapahtumaan. Syksyn aikana usea espoolainen peruskoulu piti "hyvis-viikkoja" ja osallistui monipuolisesti TekojenTiistain hyvien tekojen tempaukseen. Palautteen oppilaskuntien organisoimista tapahtumista antoi kahdeksan koulua, näissä yhteensä noin 3500 oppilasta.	Kasvun ja oppimisen toimiala	
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Senioripaku-toiminta: eri tulosityksiköiden toimijat vievät palveluita kauempana keskuksien palveluista oleville seniorikuntalaisille.	Kulttuurin tulosityksikkö, liikunta ja urheilu, sosiaali- ja terveyspalvelut	30 000,00

6.2.2025

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Esteettömän luontopolun rakentaminen Espoon Lakistoon	Liikunta ja urheilu, Kaupunkiympäristön toimiala	3000,00
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Vuoden 2022 loput resurssit kohdennettiin lapsiperheköyhyyteen eli Voi hyvin Espoossa! Må bra i Esbo! Feel Good in Espoo! -hyvinvointilippuihin. Niiden kautta kannustettiin perheitä liikunnan, kulttuurin ja yhdessä tekemisen pariin. Kymmenen kerran uimarannekkaita hankittiin 400 kpl, WeeGeen näyttelykeskuksen perhelippuja 124 kpl, elokuvalippuja 500 kpl, teatteriperhelippuja Hevosenkentään 50 kpl ja Haltian luontokeskukseen perhelippuja 100 kpl. Liput jaettiin Espoon sosiaali- ja vammaispalvelujen kautta. Hyvinvointiliput kohdistuivat yhteensä noin 1 740 hengelle Espoon neljällä sosiaalipalvelujen alueella.		20 000,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Espoon kaikille varhaiskasvatyksiköille, kouluille ja oppilaitoksille tilattiin myös Mieli ry:n mielenterveyskäsi-julisteet ohjaamaan hyvinvointityötä ja hyvinvointikeskusteluja oppilaiden, opiskelijoiden ja huoltajien kanssa.	Varhaiskasvatuksen tulosityksikkö ja Svenska bildningstjänster	20 000,00
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Hyvinvointi virtaa -viikon toteuttamista myös lukiokoulutuksessa jakamalla tukirahan hyvinvointitapahtumien toteuttamiseen. Lukioittain tämä tarkoitti 1 500–2 500 euron tukea lukion koko huomioiden. ERP-tilausjärjestelmän vaihtuminen vaikeutti hieman asian järjestämistä. Hyvinvointi virtaa -tuki kohdistui 11 lukioon ja noin 6 200 opiskelijaan.		

6.2.2025

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Huomaa hyvä! -Ilonpalautuspaketin Espoon ensimmäisen luokan oppilaille, huoltajille ja opettajille. Ilonpalautuspaketilla haluttiin tukea mielen hyvinvoinnin lisäksi positiivista, myönteistä kasvatusta, luonteenvahvuuksien kehittämistä sekä kodin ja koulun yhteistyötä. Koulutuksen ja paketin sisällön tuotti Positive Learning Oy.		49 500,00
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	iWall-interaktiivinen liikuntaseinä koululaisten aktiivisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseksi		5000,00
	Leppävaaran alueella toteutetaan yhteistyössä kaupunkiympäristön toimialan, HSY:n, alueen asukkaiden ja oppilaitosten kanssa ympäristökasvatuksen hanke. Tähän liitetään myös Tumpkipäivä-siivoustalkoot.		
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Muistatko Espoo -kirjan materiaalin kuvitus. Osa toiminnasta jakautuu vuodelle 2024.	Kulttuurin tulosityksikkö, osa Estradi-hanketta	5000,00
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Omnia toteuttaa toimipisteiden yhteisöllisyyttä lisäävän Hyvä olla! -kampanjan. Liitytään tukemaan opiskelijoiden terveyttä, turvallisuutta ja hyvää oloa lisäävää toimintaa toimintayksiköihin suunnatulla hyvinvointituella.	Kasvun ja oppimisen toimiala	25 000,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Gutsy Go -ohjaajakoulutus 40 opettajalle, nuoriso- ja yhteisöohjaajalle tukemaan koulujen osallistavien Hyvis-viikkojen suunnittelua ja toteutusta.	Kasvun ja oppimisen toimiala	3200,00
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Perhepolku-etävanhempainilta	Kasvun ja oppimisen toimiala, Tellervo Uljas	1000,00

6.2.2025

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoole (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Esponlahden aluetapahtuma Elävä Espoonlahti 2023. Tapahtuma oli Espoonlahden urheilupuistoon sijoittuva, esteetöntä ja yhteisöllistä lasten- ja nuorten tapahtumaa. Vammaisjärjestöt mukana suunnittelussa. Päätettiin osoittaa tapahtumaan 5000 € erityisesti esteettömyyden toteuttamiseen.	Liikunta ja urheilu, kulttuurin tulosityksikkö, Vammaisjärjestöt	5000,00
Hyötytavoite 4 Hyvinvointia ja terveyttä edistetään Espoossa ja yhteistyössä hyvinvointialueen kanssa	Voi hyvin Espoossa -julkaisu	JS/Suomi	4150,00
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	SOS-Lapsikylän Unelmista totta -toiminnan kautta varoja espoolaisten vähävaraisten lasten ja nuorten harrastamiseen	SOS-Lapsikylä	15 000,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Rantaraitti-tapahtumaan osallistuminen Kukkabuffettin kustannukset kattamalla / 3500e	Liikunta ja urheilu, Kulttuurin tulosityksikkö	3500,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	ManiMiitti - Nuorten osallistuva budjetointi / 25 000e		25 000,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Pelastuskoiratoiminta / 1800e		1800,00

6.2.2025

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Tilojen tilapäiskäyttö / 50 000e		50 000,00
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Selvitys puistoruokailun toteuttamisesta kaikkiin auki oleviin asukaspuistoihin heinäkuussa 2025 / 7000e		
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Para School Day 2024 / 16 000e		16 000,00
Hyötytavoite 1 Espoolaisten osallisuus lisääntyy ja yhteisöllisyys vahvistuu	Yläkoulujen oppilaskuntien Kuulumme yhdessä! -suurtapahtuma / 10 000e		10 000,00
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Aamupalapilotti Mainingin koulussa / 10 000e		10 000,00
Hyötytavoite 2 Espoolaisten yhdenvertaiset mahdollisuudet edistää omaa hyvinvointiaan lisääntyvät	Hyvinvoiva Espoo -palkinto / 1000e		1000,00

6.2.2025

Hyötytavoite, johon liittyy	Projektit, toimenpiteet ja tuotokset	Keskeiset toimijat ja kumppanit	Kustannukset Espoolle (ilman kaupungin sisäisen työn osuutta)
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Huoltajien tukeminen: alueelliset vanhempainillat (erityisesti monikulttuuristen perheiden tukeminen) / 22 000e		27 000,00
Hyötytavoite 3 Espoolaisten mielen hyvinvointi paranee	Kantti-päihdepelipilotti / 500e		500,00